

Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČSR v období 1918–1945 ve věcech náhrady újmy na zdraví

Autor: JUDr. Jan Kotula

Pracoviště: Interní doktorand, obor Občanské právo, Katedra soukromého práva a civilního procesu,
PF Univerzity Palackého v Olomouci, Advokátní koncipient v AK JUDr. Ladislav Piterka

Abstract: The aim of this article is to analyze decisions of the Supreme court of Czechoslovakia from years 1918–1945 concerned with compensation for damages on health and bring possible inspiration sources for the interpretation of related regulations in the act no. 89/2012 Coll., New civil code. Paper itself describes in introduction main differences between conception of compensation for damages on health in the act no. 40/1964 Coll., Civil code and in the New civil code. Detailed analysis of decisions of the Supreme court of Czechoslovakia from years 1918–1945 and relevant legal regulations, i.e. Caesar patent no. 946/1811 Coll., General civil code (ABGB), follows. This analysis could be used as guidance for the application of New civil code.

Key words: Civil code, decisions of the Supreme court of Czechoslovakia from years 1918–1945, compensation for damages on health

ÚVODEM

Jak je již nejen mezi odbornou veřejností dobře známo, s účinností Nového občanského zákoníku¹ došlo ke změnám právní úpravy náhrady za újmu na zdraví. Na první pohled přichází Nový občanský zákoník s revolučním řešením, když zrušil vyhlášku č. 440/2001 Sb.,² a tím *de facto* tzv. „bodový systém“, bez náhrady a současně zakotvil pravidlo, že peněžité náhrada by měla plně vyvážit utrpěnou újmu na zdraví a odpovídat zásadám slušnosti. Pro úplnost nutno podotknout, že v oblasti pracovního práva se na základě právního názoru Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva práce a sociálních věcí,³ i nadále postupuje dle vyhlášky č. 440/2001 Sb. Tento odlišný přístup je však značně diskutabilní⁴ a lze předpokládat, že bude napaden u soudu.

Na druhé straně je již v důvodové zprávě k § 2958 NOZ uvedeno, že pokud soudní moc uzná za vhodné vytvoření zásad, podle kterých bude výše peněžité náhrady v případě újmy na zdraví stanovována, nic jí nebrání, aby tak učinila. Snad i na tuto větu z důvodové zprávy zareagoval Nejvyšší soud ČR a pod vedením senátu 25 Cdo došlo k vytvoření „*Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví*“, která je dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu.⁵ Předmětem tohoto příspěvku není rozbor uvedené metodiky, avšak nutno podotknout, že v případě bolestného vychází metodika pouze z upravené přílohy č. 1 vyhlášky č. 440/2001 Sb. a hlavním rozdílem oproti předchozí úpravě je tak stanovení nové hodnoty bodu, jehož výše se nově odvíjí od průměrné mzdy.⁶ V případě náhrady za ztížení společenského uplatnění přichází metodika se zcela novým systémem výpočtu náhrady, který vychází ze systému MKF,⁷ přičemž maximální výše náhrady se opět odvíjí od průměrné mzdy. Základní náhrada za ztížení společenského uplatnění bude vyšší než za účinnosti předchozí úpravy, avšak možnosti navýšení této náhrady jsou v rámci metodiky limitované a je tedy možné, že v individuálním případě může být náhrada za trvalé následky i nižší, než jak tomu bylo do konce minulého roku.

Dovolím si říci, že byly v zásadě vyměněny „tabulky za tabulky“, což však nepovažuji za nevhodné, především z důvodu, že velká část náhrad je řešena mimo soudní řízení. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby existoval určitý objektivní systém umožňující ohodnocení újmy, ve kterém se bude

¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. ledna 2012, dále jen „Nový občanský zákoník“ nebo „NOZ“.

² Vyhláška č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění do 31. prosince 2014, dále jen „vyhláška č. 440/2001 Sb.“.

³ Právní názor je dostupný na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/17137/stanovisko_odskodnovani.pdf>.

⁴ Blíže viz KOTULA, Jan. Újma na zdraví dle občanského zákoníku a zákoníku práce. *Acta iuridica Olomoucensis*. 2014 - v tisku.

⁵ Blíže viz dokument dostupný z: <http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Metodika>.

⁶ Nově činí hodnota jednoho bodu 1 % hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok. Pro rok 2014 činí hodnota jednoho bodu 251,28 Kč. Do 31. prosince 2013 činila hodnota 1 bodu, Kč 120,-.

⁷ Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, kterou vypracovala Světová zdravotnická organizace (WHO).

moci poškozený alespoň v základních rysech orientovat a na základě kterého bude možné poskytnout poškozenému náhradu. Vhodnost použití nového systému pak ukáže čas.

Inspirací nového občanského zákoníku byla mimo jiné osnova československého občanského zákoníku z roku 1937.⁸ I z tohoto důvodu jsem se rozhodl provést analýzu judikaturní činnosti Nejvyššího soudu ČSR v období let 1918–1945, jako možného zdroje inspirace pro výklad Nového občanského zákoníku. Na základě provedené rešerše si kladu za cíl přednést v tomto článku hlavní rozhodovací rysy Nejvyššího soudu ČSR ve vztahu k náhradě za újmu na zdraví, kriticky je zhodnotit a vyzdvihnout právní názory použitelné v dnešní rozhodovací praxi.

ROZHODOVACÍ PRAXE NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČSR V LETECH 1918–1945

Úvodem je potřeba předeslat, že v mnoha ohledech lze velkou část rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR považovat za překvapivě nadčasové a argumentačně přesvědčivé.⁹ Při zkoumání zmíněných rozhodnutí však nelze opomenout dobové souvislosti a sociálně-ekonomickou situaci v tehdejší společnosti, jakož i tehdy platnou právní úpravu představující Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., Obecný zákoník občanský.¹⁰

Problematiku náhrady újmy upravoval Obecný zákoník občanský v hlavě třicáté, kdy pro škody na zdraví obsahoval čtyři speciální ustanovení¹¹ s titulem „Zvláště“ a podtitulem „1. při poškozeních na těle“. V § 1325 o. z. o.¹² byl zakotven nárok poškozeného na náklady léčení, ušlý nebo ucházející výdělek a bolestné. V § 1326 o. z. o.¹³ byl upraven nárok poškozeného na náhradu za zohydění, zejména v případě, že poškozenou je žena. Nárok pozůstalých na úhradu nákladů souvisejících s pohřbem a na náhradu nákladů výživy byl upraven v § 1327 o. z. o.¹⁴. Pro úplnost je potřeba uvést i § 1328 o. z. o., obsahující nárok ženy k náhradě utrpěné škody a ušlého zisku v případě jejího přinucení k mimomanželské souloži.

V Obecném zákoníku občanském postrádáme nárok na odškodné pro pozůstalé příbuzné a spoluzijící osoby. Pouze zdánlivě chybí nárok na ztížení společenského uplatnění. Tento nárok však byl v Obecném zákoníku občanském subsumován pod bolestné¹⁵ a doplněn nárokem na náhradu za trvalý následek v podobě zohydění dle § 1326 o. z. o. Při stanovení výše bolestného rozhodoval

⁸ Důvodová zpráva k NOZ.

⁹ Viz například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. září 1923, sp. zn. Rv I 825/23, podřazující zničení šatstva, obuvi a prádla při operaci pod léčebné náklady.

¹⁰ Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., Obecný zákoník občanský, dále jen „Obecný zákoník občanský“ nebo „o. z. o.“, byl účinný od 1. ledna 1812 do 1. ledna 1966. Nutno však uvést, že většina ustanovení Obecného zákoníku občanského pozbyla účinnosti k 31. prosinci 1950 s ohledem na nabytí účinnosti tzv. Středního občanského zákoníku, zákona č. 141/1950 Sb., účinného od 1. ledna 1951.

¹¹ Speciální ve vztahu k § 1323 a § 1324 o. z. o.

¹² Dle § 1325 o. z. o. platilo, že „Kdo poškodí někoho na těle, zapraví léčebné náklady poškozeného; nahradí mu ušlý nebo, stane-li se poškozený neschopen výdělku, také budoucně ucházející výdělek; a zaplatí mu na žádost kromě toho bolestné, přiměřené vyšetřeným okolnostem.“

¹³ Dle § 1326 o. z. o. platilo, že „Byla-li poškozená osoba zlým nakládáním zohyděna; musí se, zvláště je-li ženského pohlaví, potud k této okolnosti přihlížeti, pokud může to býti na překážku jejímu lepšímu zaopatření.“

¹⁴ Dle § 1327 o. z. o. platilo, že „Nastane-li z ublížení na těle smrt, musí býti nahrazeny netoliko všechny výdaje, nýbrž také pozůstalým, o jejichž výživu se měl usmrcený podle zákona starati, to, co jim tím ušlo.“

¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. září 1923, sp. zn. Rv I 825/23.

soudce dle volné úvahy (a tudíž i při stanovení ztížení společenského uplatnění v něm obsaženého). K tomuto přístupu se vrací Nový občanský zákoník. Zmocnění soudce rozhodnout dle volné úvahy vycházelo z § 273 c. ř. s.,¹⁶ což bylo v judikatuře Nejvyššího soudu ČSR potvrzováno.¹⁷ Pro úplnost je potřeba poukázat na delší tříletou promlčecí dobu¹⁸ v případě nároku na bolestné dle § 1325 o. z. o., ke které se Nový občanský zákoník také vrací v § 629 odst. 1 NOZ,¹⁹ neboť Občanský zákoník²⁰ obsahoval pouze dvouletou promlčecí dobu nároků na náhradu za újmy na zdraví.²¹

Nejobsáhlejší judikaturu Nejvyššího soudu ČSR lze najít k problematice bolestného, jakožto jednoho z nároků dle § 1325 o. z. o. Předně je potřeba uvést, že smyslem bolestného bylo umožnit poškozenému, aby si za získané odškodné opatřil příjemnosti (požitky), které jinak nepatří k jeho obvyklému způsobu života.²² Bolestné však na straně druhé nemělo způsobit bezdůvodné obohacení poškozeného.²³ Smyslem bolestného tak bylo, stejně jako v současnosti, odčinění utrpěné nemajetkové újmy.²⁴

Stanovení výše bolestného se považovalo za otázku právní, nikoliv skutkovou.²⁵ Z procesního hlediska je potřeba odkázat na již uvedené, že soudce rozhodoval dle své volné úvahy, ve které měl zohlednit zejména následující skutečnosti. Co se týče hodnoty peněz, byla rozhodná doba vydání rozsudku soudu prvního stupně v souladu s § 406 c. ř. s.²⁶ V případě progresu poškození zdraví bylo přípustné žádat zvýšení náhrady, přestože již bylo poškozenému pravomocným rozsudkem bolestné dříve přiznáno.²⁷

Za hlavní měřítko, ke kterým měl soudce při rozhodování o výši bolestného přihlídnout, považoval Nejvyšší soud ČSR zejména zjištěné fyzické bolesti (s ohledem na jejich sílu a dobu trvání),²⁸ povahu zranění a trvalé následky,²⁹ potíže, které nastaly v důsledku zdařilého operačního

¹⁶ Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), účinný od 1. ledna 1898 do 1. ledna 1950, dále jen „civilní řád soudní“ nebo „c. ř. s.“

Dle § 273 c. ř. s. platilo, že „*Je-li jisto, že straně náleží náhrada škody nebo interesse aneb že má jinak něco k prohledávání, avšak důkaz o sporné výši škody neb interesse, jež mají být nahrazeny, nebo pohledávky nemůže býti vůbec proveden nebo jen s nepoměrnými obtížemi, může soud na návrh nebo z úřední moci, pomina i důkaz stranou nabídnutý, výši tuto ustanovit podle volného uvážení. Před ustanovením výše může předcházeti také přisezný výsledek jedné ze stran o okolnostech rozhodných pro určení výše.*“

¹⁷ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. března 1932, sp. zn. Rv I 1996/30.

¹⁸ Promlčení nároku na bolestné dle § 1325 o. z. o. upravovalo § 1489 o. z. o.

¹⁹ V případě újmy na zdraví se použije pouze subjektivní promlčecí lhůta dle § 636 odst. 3 NOZ.

²⁰ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění do 31. prosince 2013.

²¹ Promlčení nároku na bolestné a ztížení společenského uplatnění dle § 444 odst. 1 a odst. 2 ObčZ upravoval § 106 odst. 1 ObčZ.

²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. listopadu 1926, sp. zn. Rv I 295/26.

²³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. března 1932, sp. zn. Rv I 1996/30.

²⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. prosince 1923, sp. zn. Rv I 1071/23.

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. listopadu 1926, sp. zn. Rv I 295/26.

²⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. dubna 1925, sp. zn. Rv I 376/25, shodně rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17. října 1922, sp. zn. Rv I 267/22.

²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. ledna 1920, sp. zn. R I 508/19.

²⁸ Za fyzickou bolest byla považována i bolest vzniklá v nervovém ústrojí – viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. září 1923, sp. zn. Rv I 165/23.

²⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. září 1923, sp. zn. Rv I 825/23.

zároku,³⁰ hospodářské poměry doby,³¹ ale také i zohyzdění, které nebrání lepšímu zaopatření poškozeného.³² Smrtný následek škodní události se v případě stanovení výše bolestného nezohledňoval.³³ Bolestné bylo považováno za osobnostní nárok poškozeného, který zanikal jeho smrtí,³⁴ avšak v případě, že poškozený za života uplatnil nárok na bolestné žalobou u soudu nebo pokud škůdce smlouvou či smírem škodu vůči poškozenému uznal, přecházel nárok na bolestné na dědice.³⁵ Predispozice poškozeného k onemocnění neměla na výši bolestného vliv v případě, že byl utrpěný úraz spouštěcím mechanismem onemocnění. Predispozice byla považována za náhodu, za kterou škůdce v souladu s § 1311 o. z. o. odpovídal.³⁶

Na tomto místě je pak třeba podotknout, že bolestné rovněž zahrnovalo i psychickou újmu (například úlek z tělesného úrazu, bolesti hlavy, závratě, mdloby, povšechnou ochablost tělesnou),³⁷ avšak pouze za předpokladu, že zvyšovala tělesné bolesti poškozeného.³⁸ Naproti tomu bolestné nezahrnovalo čistě psychické bolesti, které nebyly vyvolány přímo porušením zdraví nebo chorobným stavem a které vznikly ze vzdálenějších účinků působících na mysl (zármutek, bezútěšnost, pokleslost mysli).³⁹ Za takové bolesti nebylo možné požadovat náhrady.⁴⁰ Při stanovení výše bolestného se nepřihlíželo k poruše zdraví, která neměla za následek bolesti, i když způsobovala omezení ve výtěžné činnosti poškozeného.⁴¹ Nárok na bolestné nebyl dán ani za duševní útrapy příbuzných, které vznikly v souvislosti s usmrcením blízké osoby.⁴²

Judikatura se však lišila v názoru, zda by osobní poměry poškozeného měly mít vliv na výši odškodnění. V rozhodovací praxi nalézáme jak názor, že při vyměřování bolestného se má přihlídnout k osobním poměrům poškozeného,⁴³ tak názor zcela opačný a odmítavý, argumentující

³⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. června 1931, sp. zn. Rv II 438/30.

³¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. května 1931, sp. zn. Rv II 471/30.

³² To jest zohyzdění, které nespadá pod § 1326 o. z. o., viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 7. listopadu 1923, sp. zn. Rv I 1156/23.

³³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 4. července 1922, sp. zn. Rv II 228/22.

³⁴ Rozhodnutí č. 60. In: ROUČEK, František – SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému občenskému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Svazek 1., Díl pátý (§§ 1090 až 1341)*. Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1937, s. 916.

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. června 1923, sp. zn. Rv I 183/23.

³⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17. října 1939, sp. zn. Rv I 283/39, obdobně rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17. března 1926, sp. zn. Rv I 1604/25 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. dubna 1925, sp. zn. Rv I 376/25. Tento přístup však nebyl absolutní, kdy k limitaci výše škody docházelo například v případě, že poškozený byl již v době škodní události smrtelně nemocen, viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15. září 1925, sp. zn. Rv I 682/25.

³⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 5. listopadu 1927, sp. zn. Rv II 630/27.

³⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15. září 1925, sp. zn. Rv I 682/25.

³⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. června 1925, sp. zn. Rv I 724/25.

⁴⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. září 1923, sp. zn. Rv I 165/23.

⁴¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. března 1924, sp. zn. Rv I 1696/23.

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. ledna 1920, sp. zn. Rv I 602/19, obdobně v případě psychické újmy způsobené tím, že jiná osoba utrpěla úraz – viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. března 1932, sp. zn. Rv I 2097/30.

⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17. října 1922, sp. zn. Rv I 267/22 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. května 1931, sp. zn. Rv II 471/30.

nepřípustností sociálního třídění v rámci rozhodování o odškodnění.⁴⁴ Posuzování osobních a majetkových poměrů škůdce rozhodovací praxe odmítala jednotně.⁴⁵

Ani komentářová literatura nepřinášela ke shora uvedeným rozhodovacím směrům jasné stanovisko. Ve vlastním výkladu se přiklání k co největší individualizaci bolestného „*Při tom musíme právě dbáti, jak je pachatel vinen, jaké jsou majetkové poměry jeho, jaké jsou majetkové poměry poškozeného. Jde v tomto případě o jeho životní míru a peníze mají relativní hodnotu v životě jednotlivcově. Nejde zde o nějakou sociální spravedlnost ve smyslu majetkové rovnosti, nýbrž o psychické, čistě individuální stavy. Při pachateli bude soudce uvažovati, jak velká je vina pachatelova a zda tato vina je morální újmou, na druhé straně obětování majetku je morální plus, čím větší je majetek, tím více možno obětovati, čím menší majetek, tím méně.*“⁴⁶ Judikatura k § 1325 o. z. o. přesto obsahuje několik rozhodnutí zastávajících opačný názor.⁴⁷ Je tedy zřejmé, že se jednalo o jednu ze sporných otázek rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČSR. Dle mého názoru je však potřeba subjektivní přístup odmítnout (zásadně pak v případě škůdce) právě v souvislosti s citovaným odkazem na sociální třídění a rovnost před zákonem.

Dalším nárokem zakotveným v § 1325 o. z. o. byl ušlý a v budoucnu ucházející výdělek. Primárně se při stanovení výše ušlého výdělku vycházelo z výdělku poškozeného před úrazem.⁴⁸

Náklady léčení dle § 1325 o. z. o. představovaly jak náklady, které již poškozenému vznikly, tak i náklady, které budou dokazatelně potřeba k léčení.⁴⁹ Možnost požadovat budoucí náklady léčení byla v dobových souvislostech velmi významná s ohledem na neexistenci všeobecného veřejného zdravotního pojištění pro všechny skupiny obyvatelstva.⁵⁰ Pokud by tento přístup neexistoval, byla by léčba pro poškozené ztížena či zcela znemožněna.⁵¹ Při stanovení výše nákladů budoucí léčby se postupovalo analogicky dle § 406 c. ř. s.⁵² Léčení, jehož náklady byly poškozenému hrazeny, mělo směřovat k uvedení jeho zdraví do předešlého stavu, či jeho zlepšení v co největší míře.⁵³ Jak již bylo zmíněno, do nákladů léčení spadaly i náklady diety,⁵⁴ zničení šatstva, obuvi a prádla při operaci (za předpokladu, že byl tento postup obvyklý).⁵⁵ Použití této judikatury může být zajímavé v souvislosti s § 2960 NOZ nově umožňujícím žádat zálohu na náklady spojené s péčí o zdraví.

⁴⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17. března 1926, sp. zn. Rv I 1604/25 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. června 1925, sp. zn. Rv I 724/25.

⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. května 1931, sp. zn. Rv II 471/30.

⁴⁶ ROUČEK, František – SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Svazek 1., Díl pátý (§§ 1090 až 1341)*. Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1937, s. 913.

⁴⁷ Ibidem, s. 918, rozhodnutí pod č. 88, č. 93, č. 93 a č. 94.

⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. září 1923, sp. zn. Rv I 825/23.

⁴⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 3. dubna 1940, sp. zn. Rv II 566/39.

⁵⁰ GLADKIJ, Ivan. *Management ve zdravotnictví*. Praha: Computer Press, 2003, s. 32.; srov. zákon č. 221/1924 Sb., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří.

⁵¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 3. dubna 1940, sp. zn. Rv II 566/39.

⁵² Dle § 406 c. ř. s., platilo že „*Odsouditi k nějakému plnění lze jen tehdy, když v době vynesení rozsudku dospělost již nastala. Při nárocích na výživné lze odsouditi také k dávkám, které dospějí teprve po vydání rozsudku.*“

⁵³ Ibidem.

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. června 1931, sp. zn. Rv II 438/30.

⁵⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. září 1923, sp. zn. Rv I 825/23.

Náhrada újmy za zohyzdění v § 1326 o. z. o. byla koncipována jako náhrada za majetkovou újmu⁵⁶ představující omezení či snížení šance na volbu povolání a s tím související horší podmínky k výdělečné činnosti. Zvláštní důraz se v tomto případě kladl na zohyzdění ženy, zejména v návaznosti na její ztížený vstup do manželství a horší vyhlídku na zaopatření sňatkem.⁵⁷ Za zohyzdění se považovaly jak viditelné změny vzhledu, tak i ty schované pod běžným oděvem.⁵⁸

Ačkoliv byly nároky dle § 1325 o. z. o. a § 1326 o. z. o. nároky samostatnými, mohlo dojít k situaci, že soud s ohledem na již přiznanou výši bolestného a ušlého výdělku bolestné nepřiznal s poukazem na skutečnost, že bez utrpeného zohyzdění by se poškozená neměla lépe než díky plněním, která jí byla již z titulu § 1325 o. z. o. přiznána.

Závěrem lze shrnout, že rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČSR v období let 1918–1945 byla velmi vyspělá a je z části aplikovatelná dodnes. Příkladem může být i rozhodnutí přiznávající poškozené nárok na zajištění služby, neboť v důsledku utrpeného zranění nebyla poškozená schopna obstarat domácnost vlastními silami.⁵⁹ Obdobný nárok se dle Občanského zákoníku uplatňoval velmi obtížně.⁶⁰ Nový občanský zákoník již v § 2960 NOZ s náhradou nákladů vynaložených na péči o domácnost poškozeného výslovně počítá. V judikатурní činnosti Nejvyššího soudu ČSR lze také spatřovat užívání spravedlnosti, jakožto jednoho z hodnotových činitelů, který by měl být přítomen v každém soudním rozhodnutí, což velmi oceňuji.

ZÁVĚR

Nový občanský zákoník přináší mnoho změn, což se týká i právní úpravy náhrady za újmu na zdraví. S výkladem těchto ustanovení může dle mého názoru pomoci judikatura Nejvyššího soudu ČSR k Obecnému zákoníku občanskému, neboť mnohé právní názory jsou aplikovatelné i dnes.

⁵⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. prosince 1923, sp. zn. Rv I 1071/23.

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. prosince 1927, sp. zn. Rv I 820/27.

⁵⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 7. listopadu 1923, sp. zn. Rv I 1156/23; pro zajímavost lze uvést, že za zohyzdění se považovalo i zmenšení sluchové schopnosti viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. listopadu 1923, sp. zn. Rv I 1008/23.

⁵⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 7. února 1929, sp. zn. Rv II 426/28.

⁶⁰ Ke změně rozhodovací praxe až nálezem Ústavního soudu ze dne 5. prosince 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11.

Referenční seznam:

GLADKIJ, Ivan. *Management ve zdravotnictví*. Praha: Computer Press, 2003

ROUČEK, František – SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Svazek 1., Díl pátý (§§ 1090 až 1341)*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1937